

CSOKONAILAPOK

SZÉPIRODALOM ÉS TÁRSASÉLET KÖZLÖNYE.

TULAJDONOS SZERKESZTŐ

ORBÁN P E T Ő.

Előfizetési díj: Debrecenben félévre július 3-ától december végeig 5 frt; három hónapra július 3-ától szeptember végeig 2 frt 30 kr; egy hónapra, szeptember végeig 1 ft ezüstben. **Vidéken** félévre 5 ft 45 kr; évnegyedre 2 ft 52 kr; egy hónapra 1 frt 12 kr. Előfizethetni helyben egyedül Csáthy Lajos úr könyvkereskedésében, a hol mindennemű hirdetések is elfogadtnak, miktől egy kétszer hasábozott sorért 4 p. kr. fizetetik. **Vidéken** minden es. k. postahivatalnál, a hol az előfizetés elfogadatik s az előfizetési díjt tartalmazó levél, ha ráiratik kívül, hogy hirlap-előfizetési díjt tartalmaz, ingyen küldetik a szerkesztőséghez. Előfizetést gyűjtőknek minden 10 példány után egy ingyen példány adatik. Egyes szám ára 6 ezüst kr. — Megjelenik e lap hetenként kétszer: **szerdán** és **szombaton** délelőtt. Szerkesztőségi szállás nagy-csapóutca 10-dik szám, hátulsó épületben.

 Figyelmeztetjük hónapos előfizetőinket az előfizetési díjnak mielőbb kezeinkbe juttatására, hogy jövőre ahhoz alkalmazhassuk magunkat!

Azon új előfizetőinknek, kik sept. elejétől dec. végeig s így négy óra, helyben 3 pft 30 kr-, vidéken 4 pft 4 kr-ával előfizetni sziveskednek, lapunk eddigi példányaival — két szám kivételével — kedveskedésül ingyen szolgálunk.

Szerk.

A r a b.

Szeliden leng a gyöngye szellő
Tündéri szárnyakon körül,
Ellebbenő testén, mosolygva
A szent szabadság képe ül!

Amott a méheraj virágról
Csapongva száll virágra át,
Emitt rengő kalasz hullámban
Fürösztí a madár magát.

Aranysugárból önti kulcsát,
Melylyel, hová akar, mehet
A nap s beint a szende lényhez,
Kit e világból megszeret.

A vén idő — ez aggott féniksz —
Ifju erőt haladva nyer,
Szabad röptét nem gátolhatja
A nagyvilágon semmi szer!

A szent szabadság fényes tükre:
A nagy természet önmaga;
Csak én vagyok rab, mint az égnek
Holdat kísérő csillaga!

Lekötve minden érzeményem,
Eszem s szívem együtt rabok, —
A z bár mit vél, e z bár mit érez:
Mindig csak e g y ponton vagyok.

Másnak, ha e föld édenében
Vágyának tárgyat nem talál —
Mint bájszeraf, vagy szent kherub, kel
Fejében égi ideal.

Én csak téged látlak szünetlen
Lyánykám! Bumban te adsz vigaszt,
S ha lelkeim kéj — s gyönyörnek örvend:
Örömmel osztom veled azt!

Agyamban nincs egy gondolat sem,
Szívemben nincs egy érzet,
Mely — bárhová van út — útban
Ne ejtne — lyánykám, tégedet!

Te től raboddá bájaiddal,
Te éltem üdvez angyala!
— Szép lelked látva rab leendne
Tán a s z a b a d s á g is maga!

Lelked virágiból fonád meg
Láncom — ez a szent szerelem.....
Rabságomban csak az vigaszt: hogy
Tán rab levél te is velem!

Oláh Károly.

Villámok.

I.

Nem attól félek, hogy mi elveszünk, de attól félek,
hogy a nemzet fél. Ől a félelem. Az erős lélek, mint a röp-
pülő sas, átszáll a fellegen. Meggyűltek a mi fellegeink.
Mint a sas, repülünk a fellegen tul.

Kit az uton talál a zivatar, elvonul valami fedél alá
... még a tetőn is átsurog a zápor... lesz olyan felleg-
szakadás, hogy minden folyó kidönti a partját, és min-
den élő belehal. Repülünk, repülünk a fellegen tul.

Rakjuk bátorságunkat egymásra, mint a gigások a
hegyet, midőn az istenek ellen küzdöttek. A bátorság ma-
gasra felemel. Megszokjuk azt is, hogy nem szédülünk,
ha majd a villámok alattunk cikáznak. Repülünk, repül-
ünk a fellegen tul.

Az a parányi sötét'ség, mely a nap közép pontjába esik, eltakarja előttünk, eltakarja a világosságot. Gyönyörű napfény van a tetőn, mig idealant esik dörög. Menjünk fel arra a tetőre, a hol a világosság lakik. Repüljünk, repüljünk a fellegen tul.

Sokszor elsötétült már a mi napunk, de azért nem fogyott el. Nem látszik a hajnal most sem. A láthatárt körülakarja a felleg. Repüljünk, repüljünk a fellegen tul.

II.

Azt mondjátok: semmi sem érdem, hogy a dolgok között nincs különbség — kik, mint egykor Cavanilles, nagyítóüvegen szemlélték a fűnövést, és a legkicsinyebb üvegen nézitek az ember szenvedését.

Nyomorult lelkek! omlik szátokból a rágalom, de szeretni: nincs szivetek, nincs bátorságtok.

III.

Nem állja ki tekintetemet a tekinteted. Félsz tőlem mint a gyermek fél a csillagszaladástól, mert ilyen az én gondolatim menetele.

Viszszavonod magadat előttem, nem mint a nap, a felleg hátameg, de mint a nyul a bokorba.

Büszke vagyok veled nem menni. Agaraim küldöm utánad. Ezek azon láncról szabadultak, mely egykor hozzám fűzött. És vissza sem kergetheted őket, mert azok a te saját érzelmeid. Szakgassanak széljel, mint Aktéont a maga kutyái.

IV.

Megvetnélek, gyűlölnék benneteket, ha csak a nagyság lenne céloom, mivel akkor halomra döntenék, s magam állanék ki a rom tetejébe, mint egy zászló, jelentvén a győzedelmet.

De én nem hiszek a romlásban, és eröm van a teremtésre. Olyan hitvány ebekért, mint ti vagytok, ha kimulnátok sem mennék el a temetésre. Nem akarnék lenni a sírfátok, melyre gyalázat van írva. Ha senki nem olvasná is ez irást, az én lelkem irtóznék tőle, mivel eröm van a teremtésre.

Haladjatok szembekötve, mint a kít vérpadra visznek, a hóhérnak való az ilyen multság, hogy veletek menjen. Nekem nincsen kedvem hozzá. Én szánlak titeket, mivel szeretnélek szeretni szivemből. Nem... nem... megvetlek, hogy lesujtván felemeljelek, tanuljatok meg érezni legalább, ha már mindent az emlékezet után tesztek.... ki a házamból nyalakodó ebek, éheztek..... talán megfogjátok becsülni máskor a falatokat a barátság asztalán, és hűségesek is lesztek mint az eb.

Ne féljete. ne remegjete. Hozzátok hasonlitanék: ha szeretnétek. Ne legyenek hozzátok hasonló. Ne legyen az én érzelmem, rohadó falak penésze. De ne legyen a ti fátok se meddő. Gyümölcsözzetek. Mérget szivjon önzés-tek a gyümölcsből, mielőtt azzal mást megkínálnátok. Ma-

gatok által veszszetek. Nem vagytok rá méltók, hogy gyűlöljelek.....

V.

Meghunyászkodtok hitvány ebek, ha kenyeret dob nektek az ember. De csak addig is tart hűségtek, mig azt möhön felfaltatok. Nem hagytok a helyen egy morzsát sem, de nem is visztek el egy morzsányi érzést, nem a hálából — kinek kellene epés gyomrotoknak nyála? ez a ti hálátok — de nem a becsületből... inkább éhen haltok, mintsem a koldusnak nyomoru szerepére vetemedjete. Vagy legalább rontanátok meg a levegőt rongyos lehelle-tekkel, hogy undorodjék vissza attól a kevély tudó, és szakadjon meg undorodásában. A gyáva pedig hadd szivja azt a levegőt, hadd éljen vele.

Nektek kell az örök élet, kik becsületes munka mellett, alig birtok egy fél éjt kihuzni.... hogy gyuladna meg gyertyátok lángjától levegőtök. Ebben a tűzben sem tisztulnátok meg. Csak mellütök gyémántja válnék szén- né, illendőképen kormos lelketekhez... nem... a ti lelketeknek még tüze sem volna, mint nincs a nyirkos fának. Száradjon ki a lelketek. Talán azután belekaphat a tűz. Szükségetek van ugy is a melegre, mint a kihajlott kopónak a nyugalomra. A pokol melege legyen nyugalmatok.

VI.

Mindenik vesz magának egy helyet, magasan, mint csillag az égen, hová őket a szerencse feldobta, mint egy könnyü labdát.

Az egyiknek ősei Achill paizsát hordozták.

A másik dedunokája ama királynak, ki a Diána nyilaival vadászott. Járt a trójai falakon. A méreg pohárt itta. Ma miért ne lehetne megváltó?

Dözsöljete csak ronda söpredék, hisz a szerencse utat csinált nektek, könnyü utat a fényes dicsőséghez, honnét, mint az alvajáró alá fogtok hullani.

Dözsöljete, rajta dözsöljete. Poharatokból szivjatek sárkánytejet, hogy égjen véreretek, mint egy vulkán.

Aztán vegyen magának mindenik nevet, de oly utaltat, oly gyűlöletet, hogy szégyenétől a száj összeégjen. S mint a melegétel égesse meg nyelvét a gondolat, a mit ki akar mondani.

A szégyen legyen a ti dicsőségetek, mint egy Heróstraté.

VII.

Ha meghalok, villám legyen a lelkem, reszkessenek a gyávák halálomban is tőlem, kik mint a rosz katona fegyverét, a bátorságot magoktól elhányják. Ezekkel a szabadság ugy sem sokat ér, fáradtak már a kezdetnél.

Ha meghalok, legyen vihar a lelkem. Kitépem majd annak a fúnak gyökerét, mely a fájdalom forrásából vette tápnedvét.

VIII.

Az emberek takargatják szívüket tetteikkel, mint mellényökkel a szenyest inget. Nem a szívüket féltik, de szégyenlik feketeségüket.

Az erénynek is megvan még a színe, mivel keveset hordják a napon. Ugy használják mint a házibutort. Kihozhatnák pedig a szabadba; a nagyfogyatkozástól nincs mit tartaniok, mert az az erény, a napra árnyékot nem vet.

IX.

Megmondtam neki, hogy nem szeretem, s hátat fordítottam a háznak, mint esteledéskor, a nap hátat fordít a félvilágnak... ez a ház ugy is sirja volt örömminek, mielőtt bölcsője lett volna.

De nem állhattam meg, hogy vissza ne nézzek, nem: ha sóbálványnya kell vala változnom... még egyszer akartam szeme közé tekinteni, bátran, haraggal, mint a katona ellenének a harcmezőn.

Haraggal akartam viszszanézni, hogy megöljem öt tekintetemmel.

Arccal fordultam felé. És a harag futott előttem, mint az ugató eb, ha az ember erősen néz szemeközé.

Ő ott állt megmeredve, könnyűinek sós tengerében, az én bálványom... öszszetöröm e hamis bálványt, mint Mózes az arany borjut. S nem volt anynyi erőm, hogy karomat felemeljem. Anynyi erő volt az ő kérő tekintetében.

Ha megbocsátok: egy gyengeségért — mit a gyáva nemes érzésnek nevez — oda fogom dobni lelkem hatalmát: akaratomat.

Nem akarok nemes lenni. S futottam tekintete előtt — mint a szarvas — bubánatom erdőjébe. Képe ott is utánam csörtetett, mint a vadász a sebzett vad után.

Odavagyok, ha nem szerethetek. Odavagyok, ha öt szeretem. Nem bánom, hadd legyek oda... hadd sózza meg könnyűjével izetlen életem... visszamegyek hozzá... nem... öt fogom magamhoz hívni, mint a haldokló az istent, kit az élet vele megutáltatott... ha van még egy ölelése, ne a bánat, de az ő ölelése öljön meg.

X.

Olyan sokat néztem el neki, hogy végtére szerelmemrá nézve kegyelem volt. Csak későn a mikor megtért, érzett igaz szerelmet irántam. Jóvá akarta tenni hibáját. Nekem rosszul kellett vala tennem, a mit anynyi időn keresztül jól cselekedtem. S akkor képes leszek én is, hálából még egyszer szeretni: ha az én szerelmem elbirná a lélekerő szemrehányásait, s nem akarná inkább öszszetapodni, a hitetlen hunyászkodókat.

XI.

A delej vonja a vasat. A borostyánkő a selymet. A tengert a nap és hold, az én szívemet a te szíved.

Kemény az én lelkem, mint a vas. Lány az én érzésem, mint a selyem. Mégis háborog a szívem, mint egy tenger, mikor rám veted pillantásod.

Megcsaltak az emberek engem. Tenyeremen vittem nekik lelkemet. Rozsdát kapott lehelletöktől... égesd ki lelkemből ezt a rozsdát.

Gyűlöletem forrásából könnyeim csorognak, hol vetted te azokat a szemeket, azokból tűz foly.

Fehér a te kebled, mint a hó. Nyugszik alatta ártatlanságod. Terítsd rá azt a selymet, vagy azt a tengert, hogy rejtse el e drága gyöngyöt...

Láttam az oroszlán sörényét, midőn haragszik, a sörénynek mindenik szála egyegy görbe kard. Szikráznak kidagadt szemei, mint a tüzet lehelő hegyek, ilyen rettenetes az én haragom.

Láttam a Niagarát. Roppant magából omlik a víz, mértföldekre hallik el zuhogása. Mintha az égnek minden angyala együtt sírna az emberek bűnén. Ilyen rettenetes az én szerelmem...

Hol vetted fekete hajadat, feketébbet az éjszakánál. Hadd nyugodjam árnyékában, haragommal, szerelmemmel, mint a nemes oroszlán nyugszik az erdőségben.

Nappal képzelődöm, éjjel álmodozom rólad. Mikor álmodom inkább nappal-e vagy éjjel?

Gyűlölöm, haragszom az emberekre. Ha reád gondolkodok, elmulik haragom — a szélvész — s megsimul — mint az eb — lábaidnál.

Ha te én reám anynyit gondolnál, a menyinyit én rád gondolok; egy csillag sem lenne az égen, mert én a fél eget már rólad nevezem.

Volnál a levegő, lennék a délibáb, kit ölelnél inkább magadhoz, a napsugárt-e vagy engem...? én elhagynám a pusztákat és kebeledre sietnék, hogy ott meghaljak... Mégsem akarnék meghalni. A más világon is érezném, hogy hijaddal vagyok.

XII.

Én már anynyiszor szerettem... tán csillag sincsen anynyi az égen... de ez a mostani szerelmem, olyan mint a nap, elhalványulnak mellette a többi égi testek.

XIII.

Éjfélig ültem mellette, ébren szótlanul. Az egész most egy álomnak tetszik. Gyöngéden szoritotta meg a kezem, és azt kérdezte: barátja maradok-e örökké? minek ilyen hosszú időre lekötölezni magunkat. Csak addig szeressen, míg szerethet. Én a siron innen akarok boldog lenni. S a siron innen csak ő boldogithat.

Ne legyen ő az én árnyékom. Az árnyékban a fáradt szokott megpihenni. S én nem fáradok el a szeretetben. De én sem leszek az ő árnyéka, bár szép lenne az ő lelke árnyékának is lenne. Nem utána megyek, de vele járok, mint a reggellel a harmat... hadd álljunk egymás mellett, mint a tábor tüzek, miket a katonák égve hagytak, hogy az ellent megcsalják. Ne merjen senki is szerelmünkhöz közeledni. Gondolják, hogy azt fegyveres katonák őrzik.

Csak ok nélkül el ne hagyjon, csak oka ne legyen a szerelemre.

Rábai.

Szenvedélyek áldozatai.

(Folytatás.)

„Volt két lelki bajtársnő — kezdé regéjét higgadtabb kedélyvel Hevesi, — egyik vig és enyelgő, a másik inkább komolyságra hajló. Történik, hogy e két bajtársnő ugyanazonegy időben — 15 éves lehet mindenik — szerelmes lesz, s mi legsajátságosabb: mindenik ugyanazon kedvenc iránt hevüle.

A kedvenc rövid idő múlva tudomására jutott, e reá nézve igen hizelgő történetkének. De sokkal több életbőlcsészettel bírt, mintsem ez eseményt komolyan vegye. — Mert jól tudá azt, miszerint épen nem rendkívüli, sőt csaknem mindennapos példa: hogy a növendék hölgyecskék — úgy szólván — nyakrafőre bele szerelmesednek tanítóik avvagy orvosaikba; mely szerelem a mily rögtönkél: ép oly rögtön, rendszeren a tanórák vagy orvosi látogatások végződésével, minden komolyabb utókövetkezés nélkül, el is szokott mulni.

Azonban a dolog most az egyszer regém személyzetével másképp ütött ki.

Mert egykor a kegyenc, a két szerelmes gyermeket együtt elvén: komolyan hivatott föl azoktól két elibe tett rózsabimbó közül a tetszése szerintit választani. Ő gyanitá az ártatlan szerelmi cselet, s nehogy egyiknek is ábrándos érzelmeit megsértse: mindeniket választá. De értésére adatván, hogy csak egyiket szabad választania: ekkor vak esetből-e, vagy két csillagtestvér jósszerű tüzetől vezéreltetve: a fehér bimbót választá s ezáltal a vigabb kedélyű gyermeket nyéré meg; kivel a boldog kegyenc — röviden szólva — évekig élvezé a legkristálytisztább szerelem édeni élvezit. Mig másrésről a mellözött gyermek, az előrevélnél sokkal kedvezőbben látszék mellőztetését fogadni.

Évek után azonban, véletlenül levelet kap a kegyenc a komoly lánykától, következő tartalmat:

Ne saját szavaim — miket igen könnyen lehetne féltékenységi gyanusításokul venni, — de ez itt eredetileg mellékelt lapocská sorai gyözzék önt meg arról: miszerint ön a leghálátlanabb s kacérabb álszerelem csábos bilincseiben tartatik darab idő óta fogva. Igyekezék ön saját szemeivel is fölismerni méltatlan helyzetét, s tenni, mit férfiúi méltósága igényel. — E, talán világszerint illedéktelennek is tetsző, fölfedezési gyöngeségemet pedig reményelem, kimentí ön előtt egy érzékeny nőkehelnek legönzéstelenebb részvéte: miszerint, leghőbb tisztelete kedves tárgyának kacér szerelm gunybábjává aljasítását nyugott érzettel, még bajtársnője rovására, avvagy ön megáldottatása dacára sem türhetné el, bebizonyult tény után.

— Szolgáljon még, kacér bajtársnőm irányában netalán szükségelt enigazolásomul, azon meggyőződésemből, miszerint ön boldog imádó s imádott volt — eredt hiedelemem s mindeddigi hallgatag kebelzártaságom.

Eddig a levél.

A melléklet pedig egy nőhöz intézett férfírás: a nélkül, hogy abban a nő neve kihez intézve van csak egyszer is előfordulna. Innen méltán azt következteté a kegyenc: hogy a komolynő gyanusításai, előre bocsátott mentegőtőzése dacára sem egyebek egy kis elkésett féltékenységnél.

De a kegyenc még is csupa szeszélyből gyanusított szívurnőjéhez siet, e kérdéssel tartva imádotta szép szemei elé a gyanusító mellékletet: ismered-e e levelet Gábríriela ?“

„Mit beszélsz ?“ — kérdé Gábríriela szorongó érzelmei fanyar mosolyával.

„Lám, lám, szinte tévedék kedvesem... ma de komolyan! nézd csak kérlek, nem ismered-e?“

„Mi közöm leveledhez?“

„De mégis!“

„Bohó! hogy ismerném? nem ismerem, valóban nem!“

„Nem, ezt válaszóla a kérdezett szerető, s most a rózsaszínű nemje, ezer máskori üdvadó igen becsével vetekedék a kérdező kegyenc előtt“ — mondá vidám kedélylyel Hevesi. —

„Azonban édes Gyöző — mond Gábríriela hamis mosolyu célzattal — hosszúságos meséből mindeddig sem tudék, egy lelketlen bajtársnő aljas árulásánál egyebet kivenni.“

„Talán majd többet mond e kis irat kedvesem... de kár volt ily rögtön kárhozzatnod a gyarló lányt, bocsásuk meg inkább tehetetlen gyöngeségét... azonban halljuk e bajlóslatu leveleke szövegét!“

Imádott angyal! — kezdi Hevesi az olvasást, kímőleg tekintve imádotta elég nyugottnak tetsző arcára. —

Szép nagysád szigoru feddéseire érdemtelenséget — folytatá — nincs bátorságom vitatni. Csak azt említem meg, bársonykacsoi csokolása mellett: hogy régibb hódolót vevék észre nagysád boldogító körében; s szerénységem azért kényszeríte visszálépnem. Most azonban, miután kedves soraiból, azon leirhatlan kéjű boldogságomat — miszerint harmatujjai, fürteimre szánák a választott kegyenc üdvözítő koronáját — szerencsés valék olvasni: sólyomszárnyakon repülök édeni körébe imádottamnak; Kopári.“

Mindinkább föltünő lett a levél olvasása alatt Gábríriela szorongása... érzé nyomasztó helyzetét, s bár nem szereté többé Hevesit; mind e mellett is megfejthetlen volt előtte: mért érzé kényszerültnek magát enmeghazudtolásával is gátlani viszonyuk kifejlését, s mért érze lázas remegést tagjain valahányszor a kifejlés percére gondolt, s legfőkép most, midőn annak épen küszöbén állanak ?

Sajátságos bizonyítványai mindezek a lelkiösmeret

lettleges jelentkezésének: mely az embert igaztalan utain nyugtalanítja.

„Ismeri-e e levél tartalmát kegyed? e szavakkal fordult ismét kedveséhez regém hőse,“ — mond Hevesi, Gábríela szép arcára emelve pillanatot az olvasott lapról.

Gábríela arcát, szégyen s önhazudtolás sötét bibora voná be.

„Ah igen — kiáltá megdöbbenve, látván Gábríela lángbaborult arcát, — a hűtlen szerető szégyenpiros arcai, kiáltva igenlő tanuk: hogy ő ismeri e kárhozatos levél tartalmát!“

Gábríela helyzete e percben leírhatlan volt.

„Oh én balga, ki még hűtlensége világos bizonyítéka mellett is képes valék hinni e nőnek!... sőt többet tevék; önérzetemet elkábitva mutaték fel előtte okot, mely miatt látszó jogossággal vonhatá meg tőlem szerelmét!“

Boldogított volna azon ál — de mégis némüleg nyugtató s mostoha sorsommal kibékítő meggyőződés, miszerint nem méltatlanul mondott le a világ előtt megbecsületéről. De ezt nem... ő ezt nem tevé... sőt ellenkezőleg: szerelmet hazudott judási csókjában!

És még is e hitvány üvegdarab tudá álcillámival elbűvölni szemem fényét: midőn az értéktelen cifraság, s az egyszerű de nagy becsü gyémánt közt szabadtetszésemre választhaték!

Oh Róza, te angyal, bocsáss meg méltatlan szenvedtetésedért... bocsásd meg tévedését a gyermeki könnyelműségnek!... esküszöm, hogy mit ez elmulasztott: százsorozva pótolandja azt vissza a szerelmedre méltatlan férfit!

Azonban Gábríela én téged még sem átkozlak, sőt hidd meg: hálára kötelezettnek érzem magamat irányodban. Mert szerelmed volt a vért, mely legkétségbeejtőbb kínaim közepette, éltetemet átkos öngyilkolástól megmenté... Szerelmed volt a nagy tanár, ki megtanított arra, mily bolond a férfi, ki a karjaiba dőlt nőkebel syrendalában, a rózsaajkak tüzcsokjában, s a kéjkönyvekben úszó szemek igéző mosolyában, vak elfogultsággal örökhű szerelmet hiszen rejleni: holott ez épen nem az ingerlő kecsék kihívó csábjaiban, hanem egyedül a szemérmesen elvonuló viola csendes magányában keresendő.

Szerelmed volt továbbá Gábríela! mely bebizonyítá, mily nehéz elmék vagytok ti, a férfi lángoló szerelmének fölfoghatása s megjutalmazhatására! s menynyire képes kacér könnyelműségében erkölcsileg aláülyedni egy nő!

... Szerelmed tanita meg végre fölismernem jellemrokonid utált táborát!

Ti megvetitek a szegény becsületest, ki elébb szerelmeitök bálványa volt, egy ujdón érkezett százezres kéjenc kihamvadt pillantásier.

De légy boldog Gábríela szerelmedben... új szerelmedben, — mint ha ha ha! én vagyok!“

Eme szavaknál elfojtódott az ifju hangja, s önkénytelen könyek toluultak pilláira.

Gábríela szólani akart.

„Ne szólj, ne szólj! fogd be áruló ajkodat... jól tudom, ama hőles tant akarod ismételni: miszerint nem enmagunk, de a gyarló alkatu embertermészet annak oka, ha szerelmünk, előbb hön karolt tárgya iránt, meghidegül.“

Szép, valóban iszonyuan szép tan! Ah de csak egyedül az érzi e vigasztaló hölcsélet gyáva sikertelenségét, kinek szívébe oly mélyen gyökereztetétek hizelgő szerelmeitök: hogy ennek ujfenti kiszakításával, a szívéletet is kitépitek!

Te is megvetéd a szegényt Gábríela: kitépven szívedből mélyen gyökerezett szerelmedet.

De a szegény a megvetetéstől kölcsönöz zsibbasztó mákonyt szívsebére s viszont megvetéssel fizet; s megfogja azt mutatni: hogy rövid időn ő is gazdag, dus gazdag leend, s hatalmában áll lennie!

Isten hozzád Gábríela szívéltem bájos syrene, isten hozzád; biztosítlak: hogy a milliókkal birandó dus Hevesi egyik fényes vendége leend esküvői kíséretednek... ime bucsuzó jobbom! isten veled!“

Gábríela lángoló arcának Hevesi közeledtére s utószavairai hirtelen elsáppadásában, azon neme tükröződék az ösztönszerű irtózatnak, mely zavartelműek beszéde — vagy közeledtekor a leghátrabbat is ellenállhatlanul megtelepi. Azonban ajkai képtelenek valának szóhoz jutni, s tagjait lázas remegés fogá el.

Hevesi kinos kebelküzdelmek közt távozott.

„Mint reszket minden izem, s mily halvány arcom — beszéle Gábríela, tükre elébe állva, — de mindegy: csak-hogy ezen is átestem már valahára. Mint is rám ijesztett az eszelős... ah de mit? feledd őt Gábríela s készülj egy édenibb boldogság élvezéséhez!“

Most egy középideű férfi lépe Gábríela szobájába, kinek mind öltözeke mind egész magatartásából felettébb is föltűnt a mesterkéltség egyszerűség; mit korunkban rendszeren a dusak anynyira szenvedlegnek. Azonban a pöffeszkedő gög szenvedgett egyszerűsége köpenye alól még is nevetést ingerlőleg kukucskált ki.

Ezen hecses vendég Kopári ur volt.

„Isten hozta édes Kopárim! — fogadá hizelgve Gábríela, vendégét. —“

Kopári feszengve hajtá meg magát.

„Félre a sötét képpel, lovag; ime itt kezem s becsületszavam: hogy ő nem jó többé... épen e percben adám neki ki az utat... Ha ha ha! nevetni fogja ön, ha elbeszélem, azon endymioni szerelem ódonszerűségét! Foglaljon helyet lovag!“

Kopári otthonias kényelemmel szótlanul veté magát a pamlagra.

„És most — folytatá szépelgő hizelgéssel Gábríela, Kopári oldalánál helyet foglalva s szép jobbát annak vállára nyugosztva — mindenkorra nyugton lehet a dőlceg“

lovag: hogy hü lánykája körét, többé semmiféle hivatlan udvarló nem látogatandja!

Kopári indulatment pillanatai ezalatt egy a falon függő tájképen, mely alatt Hevesi volt írva, tévedeztek, s fanyar mosolyu ajkíró egy ásitást lopott nehézselyem zsebkendőjébe a kegyelt lovag.

XI.

Lidérc.

Két izben izzadá át a nyarat a munkás földész, aranykalászáinak csürbe takarításával, s ugyanannyi izben robotolá át a munkátlan dus a farsang fagyos élveit: midőn a fentebbi szakban történtek után, beszélyünk ismét érdekeseb események szövegéül tekinthető.

Cselédszoba nyílik fel előttünk.

Azon három érdemes egyén, kik a teritetlen asztal mellett szultáni kényelemmel foglalának helyet, az isten legnemesb teremtéseinek azon osztályához tartozik: kiket „inas” névvel tisztelt meg az inatlan kényelem.

Előttük, irgalmatlan öblü óriás zöld orros ásitott az ég- vagyis inkább a kandalló s pipafüsttel művészileg színezett padlásra.

„Akármit mondasz — kiált fel az asztalhősök egyike, kinek csaknem egész terjedelmét benyelé az óriás orros, midőn ennek ajkára, égő szerelme hosszadalmas csókját nyomá — akármit mondasz — ismétlé gazdai tekintélyvel — Miska pajtás: de urammal tizötöké együtt sem mérközhetik. Zsugori? — folytatá lenező mosolylyal, — nem Zsugori, pajtás, hanem még Dárius császár is, csak koldus dékán uramhoz képest.

Mék császár tudta volna a föld kerekéségén, már csak azt a tempót is hirtelenében megtenni: mit ma mi tettünk?”

Itt a szónok büszke önelégültség- s némü fölebbemelkedettséggel pislogott társaira: s kipirult arcáról e fölhívást lehete olvasni „feleljetek!” . . . , azonban az ártatlan szó az orrosba fult.

„Már az csakugyan kuruc tempó is volt igazán, cimborák! . . . azt mondják: még a ráfok is csupa vert ezüzből kovácsoltattak. Be sajnálom, hogy nem láthattam!” — jegyzé meg Miska. —

„De láttam hát én, s nem is adnám kerek Európáért — szónokla roppant hévvel Jancsi, a harmadik cimborá; — irigyletem is sorsodat Gyuri pajtás, mert ha én ühlettem volna azon a bakon; teremtütse nem cseréltem volna a török királylyal! . . . He he he, olyan kevélyen ült ott ökeme: mintha az övé lett volna a jéruzsálemi császárság! . . . fogadni is mernék: hogy még a krónikába is kiteszik nevedet!”

Épen ennek az örömét iszzuk ma pajtások! — nyilatkozá Gyuri vendégeinek. — Gyuri, mondá az uram, hogy az aranyos batárt a templom elibe repítettük, vignak kell ma lennünk, nesze egy kis borralaló igyátok meg pajtásaiddal ennek a napnak áldomását, s azon vettem észre, hogy egy tíz pengős van markomban!

Rajtunk nem is mulik ugy-e pajtások a vigadás? De lássátok — folytatá erőtetett szánakozással — uram a helyett hogy vigadna, egyesegyedül külön szobájába zárkózott, s nagyon tudom: hogy eszeágában sincs a vigadás.”

„Guta látott is olyan embert — kiált fel Jancsi megoldozott nyelvvel — mint ez a te urad hé Gyuri! Olyan gazdag mint Dárius, s olyan gyönyörű szép felesége van, valamintéségen az irott tojás: s még is mindig olyan mint az ördögkötötte rokka!”

„Fogd be káromló szád, Jankó, mert engem ugysegen, ugy képen teszlek ezzel az orrossal, cimboraság fejiben: hogy Ábrahámra viczorodol . . . hát ki meri az én derék uramat pocskondiázni? az urak dolgába ne üsd az orrod: hanem igyál!”

„Na de hiszen, csak szabad tán az embernek amugy négy szemközt jó pajtásaival, egy két bizodalmas szót ejteni . . . vagy mi?” — mentegetődzék a megriasztott vendég. —

„Szó a miszó pajtásim — vág Miska közbe, okoskodó ráncokba szedve arcát — de csakugyan furcsán jön az ki: mikor olyan dus gazdag uri embernek, soha csak egy mákszemnyi kedvét se lát az ember.

Gazdagság, szép és jó feleség, mi kell ennél, a kerek ég alatt több: hogy még szent Mihály lovára is kacagva ugorják fel az ember? Uradnak mindenik meg van, vidámnak még se láthatni soha.

Nem csudálnám, uramfia: hogy ha már vénebb volna. Mert akkor azt mondanám, hogy tán biz a esontkocsis utban van Mihály bácsi fakójával, s erre tart, és az alszél a vén tátos kopogását már fülébe is hozta uradnak; s attól fél a jámbor, hogy maholnap paradicsomba kell paripáznia a szép aszszony mellől.

De a vak is látja, hogy nem'itt van a dolog suldigátja! . . . Héj nem is hiában mondta mindig szegény nagyanyám: Miska fiam, ne kívánd az urak boldogságát, ördögül azoknak kincseiken!”

„Bolond beszéd — rival fel Gyuri — minek olyanon törni eszeteket, mi nem a ti orrotokra való. Igyátok ne felesgjetek ilyen haszontalan lárifáriságokat!”

„Dejszen pajtás — folytatá Miska tüzelve — nem adig van az, tudom én, ha már csakugyan meg kell mondaní az igazat, uradnak minden indebindéjét. Az előtted való legénye is jó pajtásom volt, kimondott az nekem mindent; az pedig szentül tudta az egész sort.”

„Mit hé?” — kérdék egyszerre Jancsi és Gyuri; ennek is tudvágygyá simulván arcán a dorgáló ráncok. —

„Hát csak azt — folytatá Miska a titkolódzás susogó hangján, míg a három fő önkénytelenül toltul öszszébb az asztal felett — hogy uradnak lidérc van, s az hordja neki azt a roppant kincset.”

Gyuri s Jancsi képei nagyra nyultak, s rezzelve tekintének szét magok körül ez ördögös dolgok hallatára, anynyival is inkább; mert a különben is kisértetes éjfél igen közel mutatá a füst's falióra. Ilyenkor pedig, — jól tudák

ők azt, hogy — a legbátrabb katonaviselt ember sem édesden beszél efféle kísértetes históriákról.

„Ö, már hogy t. i. Pali, az előtted való legény ugysegennel állítá — folytatá Miska — hogy számtalanszor látá a téns urat, éjféلكor titkon, mikor mindenki aludt, a kerti házba lemenni; a hol már előre várta a lidérc a sok kincscsel.“

„Mondasz valamit öcsém — beszélé Gyuri helybenhagyólag — mert ahhoz a kis kerti házhoz most se szabad még csak a madárnak sem közelíteni az egész udvarban... Az igaz, néha nekem is megfordult az elmében: hogy mi lehet abban a kis házban, hogy oda senkinek sem szabad menni. De én ámbátor sokszor aludtam kün az udvaron: sohse vettem észre legkisebbet sem egész éjszakákon által. Pedig ha már lidérc járt volna a kertben, a rácsozaton át csakugyan megláttam volna; mert a mint mondják tűzké-piben szokott járni; ugy-e na ?

Azonban meg, ez a szoba ablaka épen a kertre nyílik, és számtalanszor ért talpon az éjféل: még se . . .“

Itt, torkán akadt Gyurinak a szó, s mint villámütöttnek mozdulatlanul akadtak fenn, az ablakra meredve szemei, s borpiros arcát, perc alatt halálsáppadság borítá el, s csak a kertre néző ablakfelé, mutatólag feszülő jobbkarja árulá el: hogy még él.

„Nézétek . . . ott: . . .!“ — tagoló végre oly hangon, melyről nehezen lehet megkülönböztetni: ha valljon hallhatólag kopogó szíve — vagy remegő nyelvéről foszlottak-e le azon szavak?

Csaknem szintazon elképpedés áldozatívá lettek a cimborák is: midőn kitekintének az ablakon.

Kün koromszin sötét volt. A kerti házat egy körülte elkigyózó vérszin láng, percig kísértetileg viszfényzé, s aztán sajátságos nesz kíséretében a lakocska belsejébe tűnt az el.

„A lidérc!“ — rebegék a megfélemlettek ajkai egyszerre, oly hármasszóhangzatban: minőt még fül nem hallott; s melyhez csudálatos primet játszott az épen ezen percben éjféل kakukkoló öreg óra.

És alig kezdének a rezzent kedélyek némüleg csilapulni: midőn a szobaajtó váratlan benyitása — mely előtt két fénylő fegyveres óriás álla meg szóltan — még nagyobb zavar- s rémülésbe ejté a pajtásokat.

„A házi ur legénye lépjen ki!“ — hangzék külről parancsolólag — ti pedig öröködjetek itt, hogy minden kellő csenddel menjen végbe . . . és te vezess urad szobájához.“ S a természetszerű — bár megfjejthetlen indoku — emberi szavak hallatára mázsányi teher gördült le a zaklatott cimborák sziveiről. Mert vigasztaló reményt nyertek a felől: hogy legalább nem alvilágiakkal van dolguk.

Gyuri, gépileg imbolygott ki a két fegyveres óriás közt. —

(Folyt köv.)

Egyveleg.

Lajos Fülöp francia exkirály Claremontban meghalt. — Sirban van az igazi egyenlőség: hol királyok és koldusok porai öszszetalálkoznak.

Pesten több politikai foglyok szabadon bocsáttak az új épületből; némelyek egészen szabad lábra állítottak, mások pedig vizsgálat végett átadtak a polgári hatóságnak. — Beszélük, hogy Nyári Pál is szabadon bocsáttatott. A kiszabadultak közt van Dobsa Lajos jeles színműirónk is, 3 havi fogsága után. Reményljük, hogy e kegyelmi tények önként vonják magok után az általános amnestiát! Hajh mert várni nehéz a szenvedőknek!

A színház karzata még mindég zárva van; néhány rakoncátlanok miatt, a nemzeti színház kénytelen szenvedni!

Kis Pércsről írják, mikép az idén sokkal bővebben termett náluk az ugorka és tök, mint harmadéve. — Bizony a mai világban sok ember orra megnyult s sokaknak fejlágyára tapintottak. De az mégis különös, hogy az ugorka és tök most még drágábban elkél, mint harmadéve!

Debreceni napló.

Napirenden van nálunk a halálozás. Öngyilkosság is történt a napokban. Egy drabant azért gyilkolá meg magát, mivel félt az elkövetett kisebbszerü vétkeérti bezárattástól! Egy ifju mert gyümölcscsel lakott jól, egy nő pedig, mert derelyével nem akart jóllakni: haltak meg. —

A kapitányi hivatal a legelső életszükségi cikkek közé tartozó husnak hamis mértékkel árulása meggátlására a legcélszerűbb eszközt gondolá ki, miszerint naponként reggeli 9 óráig a mészárszékek mellé helyezett városi igaz mértéken mindenki megmérgetheti husát, ha annak hamis kimérését gyanitná, — mely esetben a hamis mérök részint pénz — részint testi büntetésben részeltettek. De meg is érdemlik! És az a leghelyesebb gondolat: hogy a gazda felelős, hanem nem a testi büntetésre nézve!

Szerkesztő! Ön szerencsétlen ember! Tán még nem is tudja ön, mikép hölgyeink maig sem feledék el az ön lapjábani azon megrovást, miszerint ők vonakodnának férfiakkal karöltve járni. Egy női társaság ugy nyilatkozott előttem e tárgyban, hogy ön inkább a debreceni pletykavilágot tartozott volna megróni, mint a mindenjóra hajlékony női kebleket. Egy szép szöke kis angyal*) nyiltan kijelenté, mikép önnek megcáfólása végett, kész lenne karöltve sétálni önnel mint menyaszszony, ha t. i. a szülei szigor és más körülmények engednék.***) Egy másik szöke teremtes pedig épen ellenkezőleg azt nyilvánítá, mikép keblét fel nem tárná ön előtt soha, mivel a

*) De melyik? Valljon az-e kit mi szeretnők?

**) Köszönjük szépen, kivált ha a tiltó körülmények valamelyike a szív körül van. Szerk.

szerkesztők előtt csak masquirozva jó beszélni, nehogy a valót lapjaikba igtassák! Ez aztán szép debreceni bók önek! — De higye meg ön, hogy ez utóbbi nyilatkozat forrása nem más, mint a szerénység, mely viszzatartja ama kedves hölgyet attól, hogy nagylelkét a világ szemé előtt feltüntesse! — Én hiszem, hogy ez utóbbi hölgy csak azért nem tárná fel keblét ön előtt, mivel azt már másnak tárta ki.. egész titokszekrényével együtt! Mit gondol ön?***)

Szerkesztő ur! Bizonyos uriember mult vasárnap a gözmalmi közgyűlésben kereken kimondá: hogy ő bizony fumigálja önöket, s az oly haszontalanságokat mint a nyilván közlönyei föl sem veszi. Fumigálják vissza önök is őt; de kit? én bizony nevét, sem tudom.

A mult csütörtökről elmaradt, Tóth Mihály' című új dráma közelebbi csütörtökön fog Csizsér jutalmul adatni. Ajánljuk e tehetséges és szorgalmas színészünket a t. közönség pártoló figyelmébe. ©

Vidéki élet.

Békés, september 1. 1850. Tisztelt Szerkesztő Ur! Szomorú posta vagyok, önnek eddigi levelezője Kis Manó, nincs többé; beléseretelt a cholera, s elvitte magával a más világra, ezentul onnan fog önnek korrespondálni. Hült tetemeit a boldogultnak, a dobozi sirtkert hantjai takarják.*) Utolsó perceiben magához hivatott engem, s így szólott: „Barátom Balázs, minden vagyonom e lerágott száru toll, fogd, ezt neked testálm; adósságaimat pedig, mondd meg a nagy haragnak, hogy legyen szíves kifizetni, ugyanis az ő kontójára csináltam őket.“ — Én, hű barátja a megholtnak, s végrehajtója testamentomának, átvettem a levelezői tollat, s megragadom a legelső alkalmat, ön becses lapját tudósítanom.**)

Tudja-e Szerkesztő Ur, hogy nálunk a falukat billegbe verték, mint új gazda szokott tenni, midőn örökölt birkáit kezéhez veszi. Hanem Békés városa billegét, átkozottul masquirozta valami pajkos kéz. Magas oszlopon, a város végén, egy tábla van fölakasztva, s rajta magyarul és németül parádézott becses városunk tisztelt neve; de az imént említett fufangos kéz, a német fölírást bemázolta olyanféle anyaggal, melynek nevét e lapokon nem merem említeni. —

Az uralkodó születés napját mi is megünnepeltük, a mint illett. A pesti színházi sziszegők által okozott scandalum, a legméltóbb boszankodással tölti el minden becsületes ember keblét; s félünk, valami rosztat hozand

***) Alkalmasint. Egyébiránt majd megkérjük tőle. Szerk.

*) Nyugodjanak porai csöndesen...! — Szerk.

***) Üdvözljük önt lapunk hasábjain! — Szerk.

e kellemetlen intermezzo reánk.***) A capitoliumi ludak sziszegése is vést jelentett Rómának. Bár ne lenne úgy.

Megyénk eddig volt főnöke lemondván, helyette Zsitvay urat kaptuk. Azt mondják, derék magyar ember. Hejh! nagy szükségünk van most a derék magyar emberekre. Olyan ritkák, mint a fehér holló, — akarám mondani mint az ezüsthuszas. És ebből az a tanúság, hogy a hol van, ott megbecsüljük!

Politikai életünkön — tetszik tudni — hogy eretvágta k, s még folyvást kura alatt van. Magam sem medikus, sem státusorvosokkal ismeretségben nem levén, arra, hogy hamari gyógyulásához van-e, lehet-e remény? felelettel nem szolgálhatok. Társaséletünk szinte bágyadt, nagyon megtörte a bubánat. Különben a malmok alatt, kivált vasárnapokon, most is nagy élénkséget, s nem ritkán számos gyülekezeteteket vehetni észre. Magam is betekinték a papokban egy ibrányi klubba, mely a malom alatt tartotta nyílt ülését. Az elnök, a bálványnak támasztotta hátát, s foga közé szoritott sancos makrája okáda a füstöt, mintha valami gözhajó kéménye lett volna. „No emberek, mondá a körülülőknek, jövendőnt mondok: 1850-ben három világhírű ember fog meghalni; olyan igaz minthogy itt állok.“

„Ki az? ki az? — mormogá a tömeg.

— Hát ki kell találni — felelé a' jós. — De hiában törték hallgatói a csürhejárást, a három nagy embert senki sem találta ki. Végre megfejté előttök problémáját a malom Pythagorásza, hogy a 3 nevezetes ember, ki ez idén meghaland: sept-ember, nov-ember, dec-ember. (A toryk duzzognak, a wighek röhögnek) —

Egyébiránt a mi az időjárást illeti, ez ellen általános a panasz. A szárazság oly nagy, hogy sokunknak már egészen fölaszik az álla, s a rettenetes hőség úton útfélen úgy üldöz bennünket mintha zsándár volna. Ebből egyébiránt ne tessék azt gondolni, mintha szeretnénk, hogy hűvösre tegyenek bennünket. Majd csak tü-rünk és várunk, mig bekövetkezendik a jobb idő.

Ajánlom magamat! —

Hübele Balázs.

***) És mi még most sem vesztettük el reményünket egy jobb jövőhöz. Igen, igen! — bátran kimondjuk — mi sokkal magasb felfogásunknak hisszük a kormányt, semhogy feltehetnők róla: miszerint holmi éretlen mesterinasok és értetlen cselédek által produkált karzati demonstratiót az egész nemzetnek róna fel.

Szerk.

HIRDETÉS.

Németnyelvet tanulni kívánó ifjak s hölgyek részére néhány üres órák levén: a föltételek iránti értekezésre piac-utcai 6-ik számu ház emeletében bárkit szívesen elfogadok.

Örvényi Vilmos.

Nyomatik Debrecen város könyvnyomdájában.